

Suomen Madridin-instituutti tieteen ja koulutuksen palveluksessa

■ Martti Pärssinen

Iberian niemimaa ja Latalainen Amerikka muodostavat kielellisen ja kulttuurisen kokonaisuuden. Kiinnostus tätä iberialais-amerikkalaista maailmaa kohtaan on kasvanut Suomessa jatkuvasti. Tämä koskee niin taloutta, kulttuuria, kieltä kuin tiedettäkin. Alueeseen kohdistuvan kiinnostuksen kasvu näkyy Latalaisen Amerikan

tutkimuksen opetuksessa sekä mm. Helsingin ja Turun yliopistojen viime vuosikymmenten tutkimushankkeissa. On jopa selviä merkkejä siitä, että Suomessa espanjasta on tulossa toiseksi tärkein vieras kieli heti englannin jälkeen.

Voidaan sanoa, että instituutin toiminta-alue kattaa periaatteessa koko espanjan- ja portuga-

linkielisen, ns. lusohispaanisen maailman: Pyreneiden niemimaan, Latinalaisen Amerikan sekä lisäksi Afrikan ja Aasian espanjan- ja portugalinkieliset maat ja historialliset vaikutusalueet. Tällä alueella asuu noin 700 miljoonaa ihmistä. Koska instituutilla on poikkeuksellisen laaja toiminta-alue, on yhteyksien ja toimintamahdollisuuksien kehittämiseksi perustettu asiamiesverkosto, jota ollaan parhaillaan vahvistamassa.

Instituutin perustoiminnan suuntaviivoista

Suomen Madridin-instituutti on toiminut perustamisestaan 1996 lähtien Iberialais-amerikkalaisen säätiön alaisuudessa. Puheenjohtajan nuijaa säätiössä heiluttaa kansleri Risto Ihamuotila. Instituutilla on virallinen toimipiste Madridin Complutense-yliopiston Filologisen tiedekunnan tiloissa (edificio D), mistä johtuen se saa käyttää yliopiston luentotiloja suhteellisen vapaasti. Yliopiston toimipiste on ollut myös suomalaisten tutkijoiden käytössä vuorottelujärjestelmällä. Instituutti on lisäksi vuokrannut Madridin keskustasta (Caracas-katu 23) omat toimisto-, näyttely- ja seminaaritalat, yhteensä noin 235 neliömetriä. Johtajan ja tiedotusvastaava Elena Piñeron lisäksi instituutissa työskentelee vuosittain lähes parikymmentä harjoittelijaa ja projektityöntekijää.

Lukuisten taide- ja kulttuuritapahtumien lisäksi instituutti on järjestänyt tieteellisiä seminaareja ja konferensseja mm. designista, arkkitehtuurista ja oikeusfilosofiasta espanjalaiseen filologiaan, samoin kuin Pohjoismaisesta keskiajantutkimuksesta Latinalaisen Amerikan tutkimukseen. Vuosittaiseen ohjelmistoon on kuulut lisäksi useita kirjanjulkistamistilaisuuksia Suomea tai lusohispaanista maailman kokeettavista kaunokirjallisista sekä tieteellisistä aiheista. Esimerkiksi vuonna 2010 instituutti oli keskeisesti mukana organisoimassa Madridin kirjamessujen tapahtumia, kun Pohjoismaat olivat messujen kutsuvieraina. Suomalainen espanjankielinen tieteellinen tuotanto oli näkyvästi esillä messujen ajan, jossa lasketaan käyneen yli 1,5 miljoonaa vierasta. Akateemiset luennot ja tapaamiset olivat samalla tavalla

keskiössä jo Madridin design-kuukauden aikana vuoden 2009 marraskuussa. Kuukauden teemanäyttelyä oli suomalainen luovuus. Suomen Madridin instituutti oli tapahtuman pääjärjestäjä Suomen suurlähetystön, Madridin kaupungin ja monien muiden yhteistyötahojen kanssa. Kymmenen samanaikaista näyttelyä useine oheistapahtumineen (teatteri, elokuva, musiikki, ”showroomit”) näkyivät erinomaisesti myös Madridin katukuvassa sekä tiedotusvälineissä.

Instituutti on toiminut kirjankustantajana perustamisestaan lähtien. Erityisen merkittävänä voidaan pitää instituutin tieteellistä julkaisusarjaa ”Acta Ibero-Americana Fennica”, jossa on julkaistu pari espanjankielistä väitöskirjaa ja kahdeksan muuta teosta inkojen nuorakirjoitusteksteistä ja mayojen hieroglyfeistä pohjoismaisten hispanistien ja Latinalaiseen Amerikkaan suuntautuneiden naistutkijoiden tutkimuksiin.

Tieteelliset hankkeet

Instituutin oma tieteellinen toiminta on ollut pitkälti kunkin johtajan omaan erityisosaamiseen liittyvää. Viimeisen kolmen vuoden aikana ehkäpä merkittävin instituutin hanke on ollut Suomen Akatemian rahoittama ”Ihminen ja luonto Länsi-Amazonian historiassa” -projekti, joka pääsi maailmanlaajuisen julkisuuden kohteeksi vuosien 2009–2010 vaihteessa. Tällöin *Antiquity*-lehti oli julkaissut aivan uusia tietoja hankkeen tuloksena löytyneestä jo kadonneesta sivilisaatiosta Brasilian Acren osavaltioista.¹ Tämä ennestään lähes tuntematon kulttuuri rakensi seremonia- ja asuinpaikkansa geometrisiin muotoihin. Kaiken lisäksi se yhdisti hedelmällisellä *varzea*-alueella että maaperältään köyhemmällä *tierra firme* -alueella kukoistaneet keskukset yhtenäisen tieverkoston piiriin – kauan ennen eurooppalaisten saapumista. Jo hieman aiemmin *Science*-lehti oli kuvannut hankkeen alustavia tuloksia termillä ”dramatic discovery”.² Hankkeelle haetaan nyt jatkorahoit-

1 Pärssinen, M., D. Schaan & A. Ranzi: Pre-Columbian geometric earthworks in the upper Purús: a complex society in western Amazonia. *Antiquity* 83 (2009): 1084-1095.

2 *Science*, 29 August 2008 (321): 1148.

tusta. Helsingin yliopiston tutkijoista mukana hankkeessa ovat filosofian tohtori Pirjo Virtanen ja filosofian maisteri Sanna Saunaluoma. Tohtorit Alceu Ranzi ja Denise Schaan toimivat hankkeen brasilialaisina osapuolina.

Lisäksi Titicaca-järven alueen arkeologisia tutkimuksia Bolivian Paritin saaren Tiwanaku-keramiikasta (noin 1000 jKr.) pyritään jatkamaan tohtori Antti Korpisaaren, lisensiaatti Jédu Sagárnagan ja muiden Helsingin yliopiston ja La Pazin yliopiston (Universidad Mayor de San Andrés) tutkijoiden kanssa. Suomalais-bolivialaisen tutkimusryhmän alustavat tutkimustulokset vuosina 2004–06 on eräissä arvioissa nähty kuuluvan viime vuosikymmenten tärkeimpien taidehistoriallisten löytöjen joukkoon maailmassa.³ Valitettavasti rahoitusta itse kaivausten jatkamiseksi ei ole saatu. Instituutti on kuitenkin päättänyt osallistua yli viidensadan jo löydetyn esineen dokumentaatioprojektiin kyseessä olevan korpuksen esittelemiseksi tiedeyhteisölle sekä suurelle yleisölle. Samoin inkojen nuorakirjoitustekstien korpuksen julkaisuprojektia on päätetty jatkaa dosentti Jukka Kiviharjun kanssa. Tämä hanke puolestaan aloitettiin vuonna 2003 Suomen Kulttuurirahaston tuella. Vuoteen 2010 mennessä nuorakirjoitukseen perustuvia tai niitä selittäviä arkistotekstejä on julkaistu yhteistyössä Madridin Complutense-yliopiston kanssa instituutin julkaisusarjassa noin 850 sivun verran. Tämäkin hanke on huomioitu mm. *Sciencen* sivuilla.⁴

3 Fagan, Brian M. (ed.) 2007: *Discovery! Unearthing the New Treasures of Archaeology*. Thames and Hudson, London; ks. myös *Science*, 12 November 2004 (306):1129.

4 *Science*, 23 December 2005 (310):1903–1904.

Koulutustoiminnan kehittämishankkeet

Kuluvana vuonna instituutin toiminnan painopistettä on tarkoitus siirtää jonkin verran yritys- ja koulutusyhteistyön suuntaan. Tätä edesauttaa EU:n komission tuki ”European Diploma in Intercultural Competence (EDICC)” -hankkeelle, jossa Madridin-instituutti oli aloitteen tekijänä ja on edelleenkin aktiivisena toimijana mukana. Hankkeen tiimoilta instituutti suunnittelee yhdeksän maan korkeakouluista muodostuvan yhteenliittymän kanssa eurooppalaista aikuiskoulutusohjelmaa, jolla on relevanssia niin julkishallinnolle kuin yksityisille yrityksille. Hankkeen tiettyjä osioita on myöhemmin tarkoitus toteuttaa Suomen Madridin-instituutin tiloissa.

Lisäksi instituutissa tehdään parhaillaan esiselvitystä filosofian maisteri (väit.) Eeva Sippolan johdolla suomalaisen koulutusjärjestelmän vientimarkkinoista sekä järjestelmän eri osien sovellettavuudesta Espanjaan, Portugaliin ja Latinalaiseen Amerikkaan. Esiselvitys toteutetaan yhteistyössä Finpron ja Suomen Madridin suurlähetystön kanssa. Taustalla on Suomen hallitusohjelmaan kirjattu tavoite koulutusosaamisen viennistä sekä toisaalta iberamerikkalaisten maiden yhteisön päätös sijoittaa 76 miljardia euroa koulutuksen kehittämiseen espanjaa ja portugalia puhuvissa maissa seuraavan 10 vuoden aikana.

Kirjoittaja on Suomen Madridin-instituutin johtaja ja Helsingin yliopiston Latinalaisen Amerikan tutkimuksen professori (virkavapaalla).